

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Ivonou Šubrtovou ve věci

žalobce: **nezl. J. R.**
zastoupen zákonnou zástupkyní B. R.

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR**
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 4. 2024, č. j. MPSV-2024/81645-918,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 4. 2024, č. j. MPSV-2024/81645-918, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný vydal dne 3. 4. 2024 výše uvedené rozhodnutí (dále také jen „*napadené rozhodnutí*“), kterým zamítl odvolání žalobce a potvrdil správnost rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Hradci Králové ze dne 15. 12. 2023 (dále také jen „*rozhodnutí správního orgánu I. stupně*“).
2. Rozhodnutím správního orgánu I. stupně byl zamítnut návrh žalobce na změnu výše přiznaného příspěvku na péči od září 2023 s tím, že nadále je poskytován výši 6 600 Kč

měsíčně, neboť žalobce vzhledem k jeho zdravotnímu stavu potřeboval mimořádnou péči jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném ve stupni závislosti II – středně těžká závislost, a to dle § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSS“).

3. Žalovaný v odvolacím řízení požádal o posouzení zdravotního stavu žalobce Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí v Hradci Králové (dále také jen „posudková komise MPSV“ nebo „PK MPSV“) a na základě jejího posudku ze dne 19. 3. 2024 vydal žalobou napadené rozhodnutí. V uvedeném posudku se uvádí, že žalobce je osobou do 18 let věku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat samostatně 5 základních životních potřeb, a to: orientaci, oblékání a obouvání, výkon fyziologické potřeby, péči o zdraví a osobní aktivity, a považuje se tak podle § 8 odst. 1 písm. b) ZSS za osobou závislou na pomoci jiné osoby ve stupni II.

II. Žalobní argumentace

4. Výše uvedené rozhodnutí napadla zákonná zástupkyně žalobce (dále jen „matka žalobce“) včas podanou žalobou a domáhá se jeho zrušení. V úvodu žaloby konstatovala, že žalobce je osobou s lehkým mentálním opožděním, navštěvuje 7. třídu ZŠ a Speciální školy Diakonie v Hradci Králové, dochází do třídy, kde je šest žáků, dvě asistentky a jeden učitel. Jedna z asistentek je vyčleněna jen pro žalobce. Dvakrát až třikrát týdně musí zasahovat učitel, vychovatelé na internátě a asistentky, doma rodiče, neboť žalobce při záchvatu ohrožuje nejen ostatní děti i dospělé, ale i sám sebe. Žalobci pomáhají pečující osoby, a to i s hygienou, kterou samostatně není schopen zvládnout. Po každé hygieně je potřeba vyprat samostatně prádlo, vydezinfikovat toaletu, sprchu, atd., což rovněž zajišťují pečující osoby.
5. Matka žalobce považuje neuznání vyššího stupně závislosti na pomoci jiné osoby pro žalobce za odporující jeho objektivnímu zdravotnímu postižení i lékařským zprávám od odborných lékařů. Namítla, že „Propouštěcí zpráva z PN Bohnice ze dne 14. 9. 2023“ byla vydaná po několikátýdenní hospitalizaci žalobce, přičemž nebyla posudkovou komisí MPSV vůbec zohledněna. Poukázala na to, že v citované zprávě se uvádí, že žalobce není schopen pohybu v exteriéru bez asistence, že je nutná asistence k překlenování nečekaných sociálních, a to i triviálních překážek, které není schopen sám vyřešit. I z pohledu hygieny je v ní uvedeno, že potřebuje v tomto směru každodenní dohled a dopomoc. Nesouhlasí proto s učiněným závěrem žalovaného, že žalobce neuznané potřeby zvládá v přijatelném standardu.
6. Uvedla, že právě z důvodu nezvládnutí těchto potřeb podala žádost o zvýšení příspěvku na péči, přičemž jejich nezvládnutí dokládá jak lékařskými nálezy přiloženými k žalobě, tak zjištěním i při sociálním šetření dne 9. 10. 2023. Zde poukázala na záznam pracovnice Úřadu práce - „komunikace je obsahově jednoduchá, při hovoru špatně artikuluje, ne vždy je řeč srozumitelná; časté agresivní ataky,... sám se nepohybuje mimo domov a zahradu.“
7. Konstatovala, že k výkonu tělesné hygieny žalovaný odůvodnil, že se „nejedná o těžkou poruchu funkce obou horních nebo dolních končetin, ztrátu zraku ani duševních kompetencí bránící provedení celkové hygieny.“ K tomu matka žalobce namítla, že žalobce má za nezvládanou uznanou základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby. Často nedorazí včas na WC a v pokáleném prádle je i několik hodin. Sám se po vykonání velké potřeby neočistí, je potřeba zajistit dezinfekci a celkovou očistu toalety, sprchy, umyvadla,

vyprat prádlo samostatně v ruce, a poté ještě samostatně v pračce na několik cyklů. Vše je třeba dezinfikovat. Není jí proto zřejmé, proč potřebu tělesná hygiena považuje žalovaný za zvládanou, když tyto dvě potřeby spolu přímo souvisí. Namítla, že žalobce se sám bez pomoci neumí kvalitně umýt. Zvládne jednoduché osprchování, ale mýdlo nanáší nesouměrně. Vlasy si umýt neumí, ruce si myje jen zběžně. S hygienou je žalobci neustále každodenně i několikrát pomáháno. Jedná se o mimořádnou péči, která svým rozsahem, intenzitou nebo náročností podstatně přesahuje péči poskytovanou osobě téhož věku, jež nemá zdravotní omezení. Uvedla, že ve věku 13 let již děti bezpečně zvládají samy hygienu celého těla, mytí vlasů. Žalobce však nikoli, navíc se začne během několika týdnů holit, a i zde mu bude muset být dopomáháno.

8. Ze všech uvedených důvodů je matka žalobce přesvědčena, že žalovaný při svém rozhodování o stupni závislosti na pomoci jiné fyzické osoby posuzoval žalobce nesprávně po skutkové stránce, a proto učinil i nesprávný právní závěr. Navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil.
9. K žalobě přiložila následující lékařské zprávy: propouštěcí zprávu PN HB ze dne 14. 9. 2023 včetně vyjádření ošetřující lékaře ke zvládnutí životních potřeb; lékařskou zprávu INEP ze dne 9. 10. 2023 a 12. 2. 2024 - MUDr. K. V.; zprávu školského poradenského zařízení ze dne 3. 1. 2024; doporučení k hospitalizaci do PN Bohnice ze dne 9. 10. 2023 a vyjádření osobní asistence ze dne 19. 10. 2023.

III. Vyjádření žalovaného

10. Z písemného vyjádření žalovaného se podává, že v odvolacím řízení posuzovala zdravotní stav žalobce posudková komise MPSV za účasti odborného lékaře se specializací psychiatrie. Ke dni posouzení bylo nezletilému žalobci 13 let s diagnózou dětský autismus se středně těžkou symptomatikou, hyperkinetickým syndromem, lehkou mentální retardací, enkopresou a tenzními bolestmi hlavy. Posudková komise uznala za nezvládaných 5 základních životních potřeb a zabývala se vzhledem k vzneseným námitkám potřebami, které nebyly uznány jako nezvládané. K potřebě **mobility** PK MPSV uvedla, že v rámci této potřeby je hodnocen funkční dopad postižení pohybového a nosného aparátu a vliv tohoto postižení na fyzickou možnost pohybovat se. Hybnost u žalobce není omezena. Namítaná nutnost doprovodu se vztahuje k jeho duševním kompetencím, které nejsou zohledňovány v rámci mobility, ale v rámci orientace, která byla uznána za nezvládanou. K namítané potřebě **komunikace** PK MPSV uvedla, že k jejímu nezvládnutí dochází v důsledku funkční poruchy zraku nebo sluchu na úrovni praktické nebo úplné ztráty, střední, těžké nebo hluboké mentální retardaci, s IQ nižším než 50, středně těžkou a těžkou formou demence nebo u jiného psychického postižení s prokazatelnými těžkými poruchami komunikace. Postižení žalobce této úrovně nedosahuje. Je schopen komunikovat přes občasnou sníženou srozumitelnost, adekvátně reaguje na dotazy, píše, ovládá základní funkce telefonu. K potřebě **stravování** uvedla, že žalobce zvládá jíst přiborem, naporcovat stravu, připravit si pití, napít se. Příprava jídla se v této potřebě neposuzuje. Nařízenou dietu žalobce nemá. Dohled nad stravováním není vzhledem k věku žalobce péčí mimořádnou. K potřebě **tělesné hygieny** PK uvedla, že je namítáno zejména nezvládnutí očisty po stolici. Uvedla, že takto nezvládaná hygiena je hodnocena ve výkonu fyziologické potřeby, s níž přímo souvisí a očista je jednou se sledovaných aktivit této potřeby. Uvedla, že současně je tato aktivita sledována vždy v rámci jedné potřeby, nikoli ve dvou. Rovněž namítané nezvládnutí samostatně si umýt

vlasý či nedůsledné umytí některých částí těla není vzhledem k věku péči mimořádnou. Dle PK nezvládnutí hygieny neodpovídá ani postižení žalobce, když u něj není přítomna těžká porucha funkce končetin, ztráta zraku ani ztráta duševních kompetencí bránících provedení hygieny.

11. Žalovaný považuje posudek PK MPSV za přesvědčivý, navrhl zamítnutí žaloby.

IV. Replika žalobkyně

12. V replice na vyjádření žalovaného matka žalobce namítla, že žalovaný chybně vyhodnotil nezvládnutí bytí i jen jedné z činností vymezených v prováděcím předpise pro jednotlivé základní životní potřeby, přičemž v takovém případě musí být celá základní potřeba uznána za nezvládnutou. Uvedla, že žalobce měl a má problémy v oblasti zvládnutí tělesné hygieny, přitom od minulého uznání nezvládnutí této životní potřeby došlo pouze k mírnému zlepšení. Nesouhlasí proto s tím, že nyní byla tato potřeba shledána za zvládnutou.
13. Dále namítla, že žalobce má velké problémy v oblasti komunikace, spočívající v nepochopení vět, nespojení si smyslu řečeného nebo situací, které probíhají. Jedná se přitom o poruchu v důsledku jeho diagnózy – autismu, která je uváděna ve všech lékařských zprávách. S uvedenou diagnózou souvisejí i jeho problémy v oblasti orientace.
14. Hypoteticky namítla, že „[s]nad budeme syna vysílat samotného do školy, dáme mu peníze a pošleme ho na autobus, necháme ho chodit tedy po ulici, nebudeme mu dopomáhat s hygienou. Škola zruší veškeré asistentky, když tedy vše syn zvládá (nyní má po celou dobu školy, družiny a internátu vždy pro sebe jednoho dospělého)... také zrušíme sociální službu, která nám se synem v těchto oblastech pomáhá. Můžeme ho tedy i ponechat bez dozoru i půl dne doma, jak tomu u dětí jeho věku je. Necháme ho jít samotného nakoupit. Necháme ho v neumytých vlasech a neosprchovaného. Necháme ho smrkat do ruky, atd. Nebudeme ani zasahovat do situací, kdy Jakub nechápe okolí a situace a chová se agresivně, ohrožuje sebe i ostatní. Vzhledem k tomu, že je mu 13 let, budeme se tedy k němu v těchto oblastech takto chovat.“
15. Konstatovala, že péče o žalobce není tak jednoduchá, jak žalovaný uvádí v napadeném rozhodnutí. Namítla, že přitom (ani v Královéhradeckém kraji) neexistuje zařízení pro agresivní děti s autismem, které mají pouze lehké mentální opoždění a je jim 13 let. V případě žalobce se jedná o nákladnou 24 hodinovou a personálně náročnou péči.
16. V příloze pro ilustraci doložila situaci ze dne 21. 7. 2024, kdy žalobce rozbil pěstí prosklené dveře z terasy, které byly zavřené, on byl v mokrých plavkách a nemohl jít mokrý dovnitř (přiložila lékařskou zprávu a fotografii rozbitých dveří). Položila si řečnickou otázku, zda se žalobce orientuje bezpečně, zda zvládá sám přiměřeně věku situaci, je orientovaný, komunikuje a sám zvládá hygienu? Uvedla, že v případě žalobce nejsou uváděné problémy na první pohled tak patrné, ale péče o něj je psychicky i fyzicky velmi náročná právě pro nepředvídatelnost jeho jednání a agresivitu.

V. Posouzení věci krajským soudem

17. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání, neboť pro to byly splněny podmínky (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Dospěl přitom k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům.

18. V přezkumném řízení soud z obsahu předložených správních spisů zjistil následující skutečnosti podstatné z hlediska předmětu řízení.
19. Krajský soud konstatuje, že věc žalobce je v řízení před soudem projednávána podruhé. Rozsudkem zdejšího soudu ze dne 1. 8. 2022, čj. 29 Ad 25/2021, bylo zrušeno rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 10. 2021, čj. MPSV-2021-/160823-918, ve spojení s prvostupňovým rozhodnutím ze dne 6. 5. 2021 [zamítnutí návrhu na změnu výše přiznaného příspěvku na péči poskytovaného od ledna 2020 ve výši 3 300 Kč pro stupeň závislosti I; žalobce byl oběma správními orgány shledán závislým na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost) podle § 8 odst. 1 písm. a) ZSS pro nezvládání 3 základních životních potřeb: výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity]. V dalším řízení byl žalobce shledán posudkem PK MPSV v Hradci Králové ze dne 10. 1. 2023 závislým na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) podle § 8 odst. 1 písm. b) ZSS pro nezvládání 4 základních životních potřeb: **tělesná hygiena**, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity, s platností posudku do 30. 11. 2023. Na základě uvedeného posouzení vydal žalovaný dne 7. 2. 2023 rozhodnutí, kterým změnil prvostupňové rozhodnutí ze dne 6. 5. 2021 tak, že žalobci zvýšil příspěvek na péči z 3 300 Kč na 6 600 Kč měsíčně od ledna 2020.
20. V nyní projednávané věci podala matka žalobce dne 18. 9. 2023 žádost o změnu výše přiznaného příspěvku na péči. Dne 9. 10. 2023 provedl úřad práce sociální šetření pro účely řízení o příspěvku na péči v místě bydliště žalobce. K neuznané životní potřebě **komunikace** je v záznamu ze sociálního šetření uvedeno, že žalobce komunikuje, dotazům rozumí v jednoduchém znění, při hovoru špatně artikuluje, ne vždy je řeč srozumitelná. Komunikace je obsahově jednoduchá. V rozrušení je agresivní, verbálně napadá matku a rodinné příslušníky sprostými nadávkami. Má dotykový mobilní telefon, navolí odchozí hovor matce, hovor přijme, napíše SMS. K neuznané životní potřebě **stravování** je v záznamu ze sociálního šetření uvedeno, že žalobce rozpozná potřebu hladu a žízně, ale neřekne, že má hlad. Matka žalobce má vypořizováno, že pokud má záchvat zuřivosti, má většinou hlad. Proto dbá na pravidelné podávání stravy, tento režim má nastavený i ve škole, k dispozici má asistentku, která mu pomáhá. Veškerou stravu mu připravuje matka nebo vychovatelky ve škole, sám si nenamaže rohlík s máslem. Umí si vyndat z lednice jogurt, připravit pití, sám se napít. Jí příborem, stravu si naporcuje. V ručně psaném podkladu ze sociálního šetření je k této životní potřebě v kolonce rozpoznání hladu a žízně, výběr nápoje a potraviny dále uvedeno: „*má hlad a žízeň, má záchvat zuřivosti a neřekne, že má hlad, sám se nenapije, sám se někdy nenají...matka dohlíží, aby 5x denně jedl.*“ K neuznané životní potřebě **tělesná hygiena** je v záznamu ze sociálního šetření uvedeno, že žalobce zvládne ranní hygienu s instrukcemi, zuby si vyčistí nedokonale, matka by je měla dočišťovat, ale již na to nemá po psychické stránce sílu. Učeše se kulatým hřebenem, klasickým to neumí. Neumí si sám umýt vlasy, pomáhá mu pečující osoba. Žalobce se sprchuje po každé stolici (každý den se pokálí do spodního prádla), neumí provést důkladnou očistu hýždí toaletním papírem. Matka musí hýždě domývat, nezvládne se důkladně v této oblasti těla sám umýt. V ručně psaném podkladu ze sociálního šetření je k této životní potřebě dále uvedeno: „*stříhá máma i na nobou....i uši máma*“.
21. Z posudku OSSZ v Hradci Králové ze dne 16. 10. 2023 vyplývá, že u žalobce bylo posouzeno jako nezvládaných 5 základních životních potřeb, a to: orientace, oblékání a obouvání, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví a osobní aktivity se závěrem, že se jedná o osobu do 18 let věku, která je dle § 8 odst. 1 písm. b) ZSS závislá na pomoci jiné

fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Na základě těchto důkazů bylo dne 15. 12. 2023 vydáno rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

22. Matka žalobce podala proti prvostupňovému rozhodnutí odvolání. Žalovaný si za účelem posouzení zdravotního stavu žalobce a zjištění stupně závislosti vyžádal od PK MPSV v Hradci Králové posudek. Závěry uvedeného posudku ze dne 19. 3. 2023 jsou ve shodě s posudkem OSSZ ze dne 16. 10. 2023, tedy, že žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá 5 základních životních potřeb (orientaci, oblékání a obouvání, výkon fyziologické potřeby, péči o zdraví, osobní aktivity), a je tak závislý na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II.
23. Posudková komise MPSV odůvodnila, že v případě žalobce jde o osobu s dětským autismem se středně těžkou symptomatikou, hyperkinetickým syndromem, lehkou mentální retardací, enkopresou a tenzními bolestmi hlavy. Je schopen samostatné chůze bez opory. Ostatní zdravotní postižení jsou posudkově méně významná pro posouzení stupně závislosti podle posudkových kritérií platných pro příspěvek na péči. Konstatovala, že při zjištěném zdravotním stavu není z posudkově medicínského hlediska důvod hodnotit zbývající základní životní potřeby jako nezvládané, protože žalobce nemá těžké postižení hybnosti končetin ve smyslu jejich ochrnutí ani těžké omezení rozsahu hybnosti nosných kloubů, nejedná se o funkční ztrátu dolních končetin, závažné postižení zraku stupně praktické nevidomosti ani sluchu stupně praktické nedoslýchavosti není doloženo a psychický stav je zhodnocen v úkonech nezvládaných základních životních potřeb.
24. Dále uvedla, že omezení funkčních schopností v rámci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se hodnotí s využíváním zachovalých potenciálů. Odůvodnila, že za schopnost **komunikace** se považuje stav, kdy osoba je schopna vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a porozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, je schopna chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, vytvářet rukou psanou krátkou zprávu. Porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům /např. označení WC obrázkem/, nebo zvukovým signálům /např. klakson auta/, používat běžné komunikační prostředky. Za vytvoření písemné zprávy pro tyto účely lze považovat např. napsání stručného sdělení v rozsahu 1–2 vět, včetně podpisu. Nebyla prokázána praktická a úplná nevidomost obou očí, praktická nebo úplná hluchota, těžké formy hluchoslepoty, poruchy řeči. Nebyla prokázána střední, těžká nebo hluboká mentální retardace s průměrnou hodnotou IQ obvykle nižší než 50, nebo středně těžká a těžká demence, ani jiné těžké psychické postižení s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami komunikace. K základní životní potřebě **stravování** uvedla, že se jedná o schopnost vlastní konzumace již připravených nápojů a stravy. Pro neschopnost naporcování a naservírování stravy není medicínský korelát. Žalobce je schopen si vybrat hotovou stravu v pevném i tekutém stavu a dát na talíř, nalít nápoj, posunout na místo konzumace, najíst se /lžící/ a napít se. Je schopen rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji. Dietu speciální neдрží. Nebyly prokázány anatomické nebo funkční ztráty obou horních končetin, nebo anatomické ztráty podstatných částí obou horních končetin s nemožností využít protézu k uchopení věcí, praktická nebo úplná nevidomost obou očí, ani těžké duševní poruchy spojené se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stravovací stereotypy. K základní životní potřebě **tělesná hygiena** uvedla, že se nejedná o těžkou poruchu funkce obou horních nebo dolních končetin, ztrátu zraku ani duševních kompetencí bránící provedení celkové hygieny.
25. Na podkladě posudku PK MPSV žalovaný vydal dne 3. 4. 2024 napadené rozhodnutí.

26. Po provedeném přezkumném řízení soud dospěl k závěru, že žaloba **je důvodná**.
27. Podmínky nároku na příspěvek na péči vycházejí z § 7 zákona o sociálních službách. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby a nárok na něj mají osoby uvedené v § 4 odst. 1 tohoto zákona, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu podle stupně závislosti dle § 8 zákona o sociálních službách, pokud jim tuto pomoc poskytuje např. osoba blízká.
28. Dle § 8 odst. 1 cit. zákona se osoba do 18 let věku považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři základní životní potřeby, b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb, c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb, d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat osm nebo devět základních životních potřeb, a vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby.
29. Při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat základní životní potřeby vyjmenované v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách. Z odst. 3 vyplývá, že schopnost zvládat základní životní potřebu uvedenou v odst. 1 písm. j) – péče o domácnost – se nehodnotí u osob do 18 let věku. Při hodnocení schopností zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (odst. 4 téhož ustanovení). Aby byla v příslušné základní životní potřebě uznána závislost, musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu (odst. 5 téhož ustanovení). Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.
30. Podle § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách se při posuzování stupně závislosti hodnotí schopnost zvládat těchto deset základních životních potřeb: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost. Obsah těchto základních životních potřeb je konkretizován výčtem aktivit v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „*prováděcí vyhláška*“).
31. Z § 1 prováděcí vyhlášky vyplývá, že schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce (odst. 1 citovaného ustanovení). Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se hodnotí tělesné struktury a tělesné funkce duševní, mentální, smyslové, oběhové, dechové, hematologické, imunologické, endokrinologické, metabolické, zažívací, vylučovací, neuromuskuloskeletální, včetně hrubé a jemné motoriky, a funkce hlasu, řeči a kůže, a to ve vztahu k rozsahu a tíži poruchy funkčních schopností (odst. 3 citovaného ustanovení).

32. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Tím se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby (§ 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky).
33. Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby je nutné posoudit, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby, a přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení (§ 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky). Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k prováděcí vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (§ 2a prováděcí vyhlášky).
34. Matka žalobce se podanou žalobou domáhá nesprávného posouzení zvládání i dalších neuznaných základních životních potřeb, zejména potřeby tělesné hygieny, stravování a komunikace.
35. Příloha č. 1 prováděcí vyhlášky vymezuje schopnosti zvládat základní životní potřeby (uvedené v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách). Pod písm. **c) komunikace** se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a porozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, 2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, 3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, 4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, 5. používat běžné komunikační prostředky. Pod písm. **d) stravování** se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, 2. nalít nápoj, 3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, 4. najíst se a napít, 5. dodržovat stanovený dietní režim, 6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, 7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace. Pod písm. **f) tělesná hygiena** se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna 1. použít hygienické zařízení, 2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, 3. provádět celkovou hygienu, 4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.
36. Výše je k těmto neuznaným životním potřebám popsán záznam ze sociálního šetření ze dne 9. 10. 2023 i hodnocení posudkovou komisí MPSV.
37. Ve vztahu k sociálnímu šetření lze uvést, že jde o obligatorní podklad pro rozhodnutí ve věci příspěvku na péči. Orgány lékařské posudkové služby jsou povinny vycházet při posuzování stupně závislosti člověka také z výsledku sociálního šetření (§ 25 odst. 3 zákona o sociálních službách) a průběh provedeného sociálního šetření je žalovaný povinen v

odvolacím řízení zhodnotit i z hlediska případných rozporů se zpracovaným posudkem (srov. stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 21. 10. 2010, č. j. 2295/2010/VOP/MJR).

38. V projednávaném případě jsou posudky lékaře OSSZ ze dne 16. 10. 2023 a PK MPSV ze dne 19. 3. 2024 shodné ve svém závěru o nezvládání pěti základních životních potřeb. Krajský soud v této souvislosti s ohledem na žalobní námitku poukazuje na rozdílné hodnocení sporované základní životní potřeby **tělesná hygiena** v předchozím posudku PK MPSV ze dne 10. 1. 2023, který za nezvládnou životní potřebu uznal právě i tělesnou hygienu.
39. Z výše citovaného § 2a prováděcí vyhlášky tedy plyne povinnost správního orgánu posoudit v rámci zvládání každé základní životní potřeby schopnost člověka **zvládat všechny takto vymezené aktivity současně**. Jestliže člověk není schopen z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z vymezených aktivit, danou potřebu není schopen samostatně zvládat.
40. Rovněž Nejvyšší správní soud upozornil na stanovené pravidlo, a zejména na povinnost řádného odůvodnění odchýlného závěru. V rozsudku ze dne 2. 4. 2014, čj. 3 Ads 50/2013 - 32, uvedl, že: „*Pro hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby za účelem zjištění stupně závislosti osoby je v rámci aplikace posudkových kritérií stanovených v § 1 až § 2c vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném od 1. 1. 2012 rozhodné nesplnění byť jen jedné z aktivit, které jsou pro schopnost zvládat určitou základní životní potřebu vymezeny v příloze k této vyhlášce, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit.*” Stěžejním důkazem v tomto řízení je tak lékařský posudek PK MPSV, na který je kladen požadavek úplnosti a přesvědčivosti (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009, čj. 4 Ads 57/2009-53, všechna zde citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz).
41. PK MPSV se v nyní projednávané věci dle názoru soudu nedostatečně vypořádala s námitkou matky žalobce, proč žalobci nyní byla potřeba **tělesná hygiena** oproti posouzení v lednu 2023 uznána za zvládanou, v čem nastalo natolik závažné zlepšení, když diagnóza žalobce je neměnná, matkou i v záznamu ze sociálního šetření je popsána nesamostatnost žalobce zvládat veškeré dílčí aktivity vymezené pro tuto životní potřebu prováděcí vyhláškou. Ze zpráv doložených k žalobě, rovněž již založených ve správním spise, je zřejmé, že doma žalobci pomáhá zejména matka, ve škole asistentky (vychovatelky), popsána je rovněž náročnost samotné pomoci žalobci vzhledem k jeho diagnóze atypický dětský autismus (s projevy agrese). Také pokud jde o životní potřebu **stravování**, lze mít důvodné pochybnosti o tom, zda žalobce sám a bez pomoci jiné osoby zvládá všechny dílčí aktivity této základní životní potřeby vymezené prováděcí vyhláškou. Pokud jde o **komunikaci**, žalobkyně v odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí poukázala na lékařskou zprávu MUDr. H. ze dne 14. 9. 2023, v níž se uvádí, že žalobce je mentálně na úrovni 6 letého dítěte a nesplňuje tak dílčí aktivitu pro tuto základní životní potřebu - vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení. Z citované zprávy dle ní vyplývá, že jeho komunikační schopnosti neodpovídají jeho věku,

nedomluví se jako děti jeho věku, často mu není vůbec rozumět, nedokáže souvisle hovořit a sdělit své konkrétní potřeby.

42. V projednávaném případě učinil žalovaný závěr, že posudek PK MPSV splňoval požadavky úplnosti a přesvědčivosti. Krajský soud však uvedený názor nesdílí, naopak má za to, že uvedený posudek se dostatečně a přesvědčivě nevypořádal se všemi rozhodnými skutečnostmi, především pak s těmi, které namítala matka žalobce (k uvedenému srov. dále např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, čj. 3 Ads 262/2015-34).
43. Povinností žalovaného jako odvolacího správního orgánu bylo přezkoumat prvostupňové rozhodnutí v kontextu všech odvolacích důvodů a vypořádat se s nimi (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2009, čj. 7 Afs 116/2009 - 70). Z odůvodnění správního rozhodnutí totiž musí být zřejmé, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů. Žalovaný závěry posudkové komise MPSV bez dalšího převzal, aniž by zhodnotil úplnost a přesvědčivost posudku vzhledem k odvolacím námitkám k neuznaným životním potřebám i odvolací námitce rozporu uvedeného posudku s výsledky sociálního šetření a dřívějšího posudku PK MPSV ze dne 10. 1. 2023 k životní potřebě tělesná hygiena, v němž je uvedeno, že ve srovnání s jinak zdravými vrstevníky žalobce potřebuje dopomoc v této základní životní potřebě odpovídající mimořádné péči.
44. Krajský soud shrnuje, že ve světle uplatněných žalobních námitek týkajících se nedostatečného posouzení zdravotního stavu žalobce na jeho schopnost zvládat některé neuznané základní životní potřeby (zejména tělesná hygiena, stravování, příp. komunikace) dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí není v souladu s ustanovením § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, neboť nebyl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Napadené rozhodnutí proto nemůže obstát a krajský soud jej zrušil a vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.), v němž bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
45. Žalovaný v dalším řízení opětovně posoudí posudek posudkové komise MPSV ze dne 19. 3. 2024 z hlediska jeho jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti v přímé konfrontaci s výsledky sociálního šetření, podkladovými lékařskými zprávami a vyjádřeními matky žalobce (odvolací námitky, žalobní námitky, odkazované lékařské nálezy, replika). Zohlední, zda posudková komise MPSV aplikovala poznatky o zdravotním stavu zaznamenané v lékařské dokumentaci žalobce na všechna kritéria zvládání základních životních potřeb skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky. Uváží, zda z podkladů uvedeného posudku lze konstatovat, že žalobce některé z aktivit nutných pro celkové zvládnutí neuznaných základních životních potřeb zejména v oblasti stravování a tělesné hygieny, příp. komunikace sám a bez pomoci jiné osoby reálně zvládá. V opačném případě bude povinností žalovaného požádat o doplnění posudku, v němž posudková komise MPSV zohlední celkový zdravotní stav žalobce, tj. nejen jeho fyzické možnosti a schopnosti ke zvládání neuznaných základních životních potřeb, ale především z posudkového hlediska přesvědčivým způsobem vyhodnotí mentální a duševní schopnosti žalobce a jejich projevy v každodenním reálném životě žalobce (doma a ve školských či jiných zařízeních) k jejich samostatnému zvládání. Poté ve

věci opětovně rozhodne. Soud současně nepřistoupil ke zrušení prvostupňového rozhodnutí, neboť důvody pro postup dle § 78 odst. 3 s. ř. s. neshledal. Bude na žalovaném, aby sám zvážil, jaký učiní další postup v rámci řízení o odvolání za účelem spolehlivého zjištění skutkového stavu věci.

VI. Náhrada nákladů řízení

46. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci úspěšná zákonná zástupkyně žalobce náhradu nákladů řízení nevyčíslila a nežádala, proto bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 28. listopadu 2024

JUDr. Ivona Šubrtová v. r.
samosoudkyně